

Millimeter-Kalle och hans villa

Västerhaninge hade sina yrkesmän, hederliga hantverkare som aldrig satt sitt rykte på spel genom dåliga jobb. En av de mera kända var Milimeter-Kalle, eller ibland Smålands-Kalle, snickaren Axel Amandus Karlsson som for samhället runt på cykel under decennier med sin verktyglåda på pakethållaren. Västerhaningeborna minns honom från 20-talet och framåt, liten, mager och med en vit mustasch. Alltid snäll och vänlig och eftertraktad för sitt kunnande.

Axel Carlsson föddes i Madesjö Socken, strax väster om Nybro, i Kalmar Län, år 1876. Samma år han fyller trettio gifter han sig med den ett år yngre Elin Matilda Eriksson och blir på hösten far till sonen Göte. De bor då inne i Stockholm i Gustaf Wasa församling där också dottern Svea föds 1908. Därefter flyttar familjen till Matteus där döttrarna Märta och Veran föds. Då finns också hustruns syster Selma Josefina Eriksson med. Familjen flyttar i januari 1914 till Västerhaninge och bosätter sig i Jägartorp där sonen Börje kommer till världen 1916.

I början på 20-talet köper han en tomt av Hem på Landet, Norrskogstomt nr 1, och påbörjar byggnation av sitt egna hem och flyttar in 1921.

Tomten ligger efter vägen mellan Västerhaninge och Tungelsta och han var en de första "nybyggarna" i det område som skulle kallas Norrskog.

Detta år finns på Ribbymarker efter vägen mot Tungelsta endast lägenheten Johanneslund och Villa Kotta eller Granebo som den senare kallas. Dessutom har snickaren Leonard Andersson hunnit före med sin villa hundra meter norrut.

Axels villa finns kvar än idag, ligger omedelbart norr om den stora ICA-marknaden. Affärskedjan köpte för övrig fastigheten år 2000 i samband med ombyggnaden efter branden något år tidigare. Planer fanns att riva den och bygga en parkeringsplats men lyckligtvis tänkte man om och fastigheten såldes och huset fick leva vidare.

Vid ett besök i den tomma villan inför rivningshotet avslöjades skaparens unika yrkeskunskaper. Hela huset andadess tradition och inte minst kvalitet, handgjorda skåp och bänkar, vackra golv och tak och pärlspont på väggarna. Viss flagnade nån tapetbård här och var men de dryga åttio åren vardagliga liv märktes inte mycket.

20-talsvillan på Tungelstavägen samt köken. Finns fortfarande kvar, nu under renovering, bilderna från 2001.

Axel Karlsson hade ju fått sitt smeknamn på grund av sin noggrannhet och yrkesheder så varför skulle han inte stå upp till dessa kriterier när han byggde sitt eget hem.

I Västerhaninge Folkhögskolas årsskrift från 1956 skriver Anton Sörlin en artikel där han inledningsvis beklagar sig över folk i allmänhet och hantverkare i synnerhet men avslutar med vidstående betraktelse över mannen som tycks bekräfta undantaget.

Millimeter-Kalle gick ur tiden samma år som Anton Sörlins artikel gick i tryck och med honom försvann en tradition av hantverk från byn. Men i skrivande stund står fortfarande hans livsverk kvar som ett monument över den tiden. Lite skamfilat och misskött exteriört men under renovering.

Två av Axels barn, Göte och Märta bodde nästan hela sitt liv i den pampiga villan i Norrskog. Sommaren 2001 tvingades Märta flytta till Parkvillan där Göte bott några år och fastigheten såldes.

Mest imponerande var nog mekanismen för att öppna vindsluckan, med en sinnrik konstruktion av linor och block och med en motvikt öppnades och stängdes luckan med en känsla av hydraulik.

Men låt oss lysa upp dessa mörka betraktelser med en liten ljusglimt. Det är Millimeter-Kalle. Han är en vithårig men vital smålänning, närmare 80 än 70 år skulle jag tro och en av våra äldsta bekantskaper. Han är snickare till yrket och jag blev intresserad av honom, då jag en gång såg honom sätta upp en bokhylla. För honom är allt arbete heligt och även den enklaste sak av hans hand är utan vank. Han arbetar långsamt och eftertänksamt, diskuterar med tröttande envishet igenom alla detaljer, men sedan kan man också vara säker på att det är gjort på bästa tänkbara sätt. Det bor en konstnär i honom och han sätter en personlig prägel på även allmogliga ting. Och han tar inte mer för sitt goda arbete, än hans yrkeskamrater ta för ett mindre gott. Han är en anakronism, en skrätidens mästare bland nutidens charlataner och fuskmakare. Millimeter-Kalle är ett hedersnamn på en konstnär, arbetande med vetenskaplig precision. Jag är stolt över att känna honom och glad över att äga en del ting av hans hand. Man njuter, var gång man ser på dem.

Millimeter-Kalle borde ha en medalj. På den skulle det stå:

Arbetets ära.

Stup- och hängränorna är egentillverkade av trästockar, stuprännan som är drygt 4 meter har borrats ur, hängränorna har tillverkats enligt samma princip och sedan sågats på längden.

Det mest imponerande var nog ändå öppningsmekanismen till vindsstegen och luckan, när man fattade i handtaget fälldes luckan upp och stegen sakta ner med ett vinande ljud, hemligheten fanns på vinden, tyvärr inte möjligt att fotografera, bestod av ett linspel och ett antal hjul som balanserades av en 10 kilos vikt. När man sen lyfte stegen från golvet startade den omvända processen och avslutades med ett klick!

Ute i trädgården står denna slipsten med en påminnelse om gångna tiders hantverk.

Exteriör från ICA-sidan

Köket på övre våningen med zinkbänk

Badrummet i källaren, endast kallvatten.
T. h en tvättpress

Köket på nedre våningen

Murad kamin i nedre våningen

Torrklosetten i källaren